

Stosunek Polaków do innych narodów

Opracowała
Małgorzata Omyła-Rudzka

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W skrócie

- W tym roku ranking najbardziej lubianych narodów otwierają Włosi, do których sympatię deklaruje sześciu na dziesięciu badanych (60%), a niechęć jedynie 7%. Niewiele mniej ankietowanych ma pozytywne nastawienie wobec Amerykanów (58%), Hiszpanów (55%) oraz Czechów (54%). Co drugi pytany ma przyjazny stosunek do Anglików (50%), a blisko połowa – do Słowaków i Norwegów (po 48%). Ponad dwie piąte ankietowanych deklaruje sympatię wobec Litwinów (43%) oraz Francuzów (42%), a niewiele mniej – wobec Węgrów (40%) oraz Estończyków (36%).
- Niechęć najczęściej deklarowana jest wobec Rosjan (72%), a w dalszej kolejności wobec Białorusinów (48%) i Romów (43%).
- Po odnotowanej przed rokiem poprawie nastawienia do wielu nacji, w tym roku rejestrujemy pogorszenie, wyrażające się raczej w spadku sympatii niż wzroście niechęci. W stosunku do poprzedniego pomiaru pogorszyło się nasze nastawienie do Słowaków (spadek sympatii z 60% do 48%, wzrost niechęci z 8% do 12%), a także Litwinów (spadek sympatii z 51% do 43%, wzrost niechęci z 12% do 14%), Czechów (spadek sympatii z 61% do 54%, a jednocześnie wzrost niechęci z 7% do 10%) oraz Węgrów (spadek sympatii z 46% do 40% i wzrost niechęci z 17% do 21%).
- Już po raz drugi z kolei pogarsza się nasze nastawienie do narodów, które wyraźnie zyskały w naszych oczach po wybuchu wojny w Ukrainie, tj. do Ukraińców (spadek sympatii z 40% do 30%, wzrost niechęci z 30% do 38%), a także Amerykanów (spadek sympatii 65% do 58%, wzrost niechęci z 8% do 10%) oraz Anglików (spadek sympatii z 55% do 50%, wzrost niechęci z 10% do 13%).

Od ponad trzydziestu lat badamy stosunek Polaków do innych narodów, starając się określić, które z nich są na ogół darzone sympatią, a w stosunku do których przeważa niechęć. Ostatni raz o te kwestie pytaliśmy w lutym ubiegłego roku.

W tegorocznym badaniu¹ zapytaliśmy o stosunek do dwudziestu narodów i grup etnicznych.

Respondenci oceniali na siedmiopunktowej skali², w jakim stopniu darzą dany naród sympatią bądź też są mu niechętni. Uzyskane wyniki przedstawiamy w formie zagregowanej do trzech kategorii: sympatii (punkty na skali od +1 do +3), obojętności (0) i niechęci (od -1 do -3). W ten sposób prezentujemy zasięg sympatii i antypatii do poszczególnych narodów. Dla pełniejszej informacji posługujemy się wartościami średnich, które dodatkowo pokazują natężenie sympatii bądź niechęci. Przy obliczaniu średnich uwzględniliśmy odpowiedzi tylko tych respondentów, którzy mają określony stosunek do danego narodu, pominęliśmy zaś odpowiedzi osób niemających zdania na ten temat.

SYMPATIA I NIECHĘĆ DO INNYCH NARODÓW

W tym roku ranking najbardziej lubianych narodów otwierają Włosi, do których sympatię deklaruje sześciu na dziesięciu badanych (60%), a niechęć – zaledwie 7%. Niewiele mniej ankietowanych ma pozytywne nastawienie wobec Amerykanów (58%), Hiszpanów (55%) oraz Czechów (54%). Co drugi pytany ma przyjazny stosunek do Anglików (50%), a blisko połowa do Słowaków i Norwegów (po 48%). Ponad dwie piąte respondentów deklaruje sympatię wobec Litwinów (43%) oraz Francuzów

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (417) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiadnym od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiadnym od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 9 do 19 stycznia 2025 roku na próbie liczącej 972 osoby (w tym: 59,8% metodą CAPI, 21,9% – CATI i 18,3% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

² Stosunek do poszczególnych narodów respondenci określali na skali od 1 do 7. Opracowując wyniki, skalę tę zastąpiliśmy, w celu ułatwienia czytelnikom interpretacji wartości średnich, skalą od -3 (niechęć) do +3 (sympatia). Środkiem nowej skali jest 0, oznaczające obojętność, średnie powyżej 0 wskazują zatem na sympatię, a poniżej 0 – na niechęć.

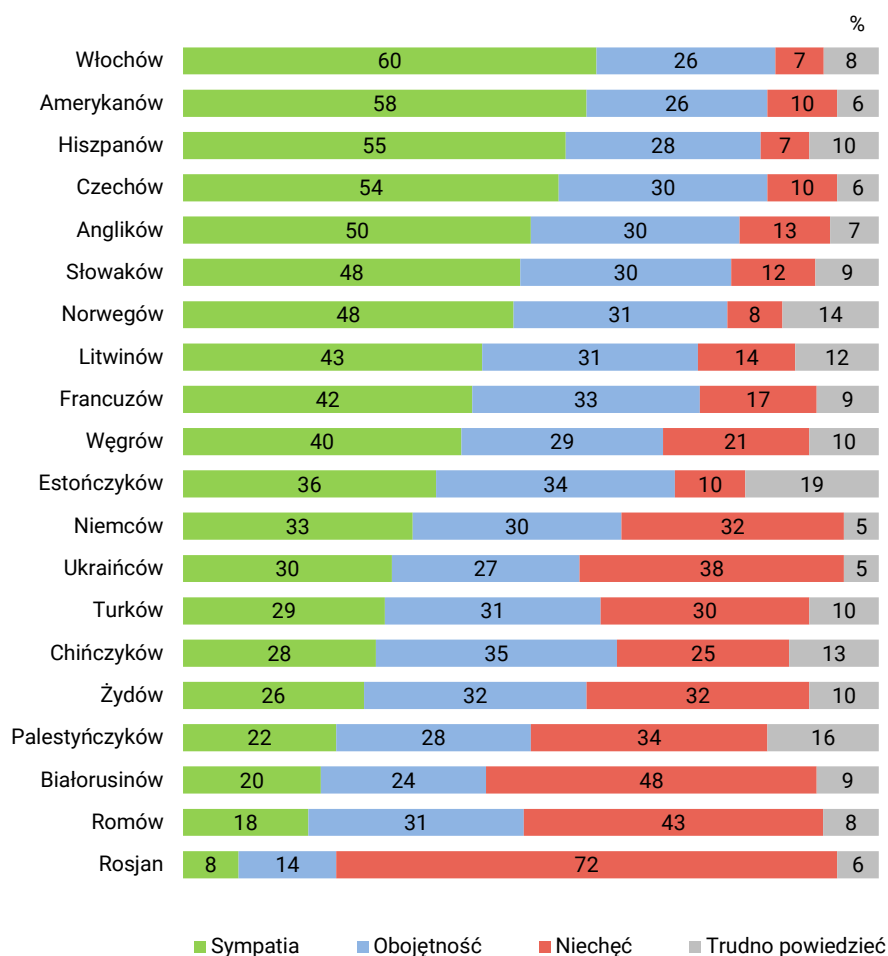
(42%), a niewiele mniej – wobec Węgrów (40%) oraz Estończyków (36%). Do wszystkich wymienionych dotąd nacji niechęć wyrażana jest rzadziej niż sympatia – najrzadziej wobec Włochów i Hiszpanów (po 7%) oraz Norwegów (8%), a najwyższy poziom niechęci w tej grupie deklarowany jest wobec Węgrów (21%). Zwraca uwagę fakt, że spora część badanych (19%) nie ma sprecyzowanego nastawienia wobec Estończyków.

Na dalszych pozycjach sytuują się narody wobec których sympatia i niechęć deklarowane były porównywalnie często – Niemcy (33% wobec 32%), Turcy (29% wobec 30%) oraz Chińczycy (28% wobec 25%). Wobec pozostałych nacji w mniejszym lub większym stopniu przeważa niechęć.

Przewaga ta jest relatywnie niewielka w stosunku do Ukraińców (38% deklaracji niechęci wobec 30% – sympatii), Żydów (32% wobec 26%) oraz Palestyńczyków (34% wobec 22%), a większa wobec Białorusinów (48% wobec 20%) i Romów (43% wobec 18%). Natomiast z największym dystansem podchodzimy do Rosjan, do których niechęć deklaruje zdecydowana większość badanych (72%), natomiast sympatię – bardzo niewielu (8%).

CBOS

RYS. 1. Jaki jest Pana(i) stosunek do:

Odsetki mogą nie sumować się do 100 ze względu na zaokrąglenie do pełnych jednostek

Po odnotowanej przed rokiem poprawie nastawienia do wielu nacji, w tym roku rejestrujemy pogorszenie, wyrażające się raczej w spadku sympatii, niż wzroście niechęci.

Dość wyraźnie zmniejszyła się sympatia do naszych sąsiadów – Słowaków (spadek deklaracji sympatii o 12 punktów procentowych, wzrost niechęci o 4 punkty), Ukraińców (spadek sympatii o 10 punktów, wzrost niechęci o 8 punktów), Litwinów (spadek sympatii o 8 punktów, wzrost niechęci o 2 punkty), Niemców (spadek sympatii o 7 punktów), Czechów (spadek sympatii o 7 punktów, wzrost niechęci o 3 punkty). W przypadku Białorusinów spadek ten był mniejszy (spadek sympatii o 4 punkty, wzrost niechęci o 1 punkt). Paradoksalnie w przypadku najmniej lubianego przez nas sąsiada odsetek deklaracji sympatii nie zmienił się (nadal 8%), a zmniejszyła się nieco niechęć (z 76% do 72%), lecz należy pamiętać, że po inwazji Rosji na Ukrainę jej poziom był bardzo wysoki, osiągając wartości nienotowane wcześniej w naszych badaniach.

Już po raz drugi z kolei pogarsza się nasze nastawienie do narodów, które bardzo wyraźnie zyskały w naszych oczach po wybuchu wojny w Ukrainie, tj. do Ukraińców, Amerykanów (spadek sympatii o 7 punktów przy wzroście niechęci o 2 punkty) i Anglików (spadek sympatii o 5 punktów, przy wzroście niechęci o 3 punkty). Zaznaczyć jednak należy, że po inwazji Rosji na Ukrainę nastawienie do tych nacji było rekordowo wysokie.

W ubiegłym roku zarejestrowaliśmy poprawę nastawienia do narodów, które szczególnie straciły po wybuchu wojny, tj. do Rosjan, Chińczyków, Węgrów, Białorusinów i Niemców. W tym roku znowu rejestrujemy pogorszenie nastawienia do wszystkich spośród tych nacji z wyjątkiem wspomnianych już Rosjan. Warto zaznaczyć, że w tej grupie dość wyraźnie na sympatii stracili Węgrzy (spadek sympatii o 6 punktów procentowych, wzrost niechęci o 4 punkty), a zmiana nastawienia do nich w stosunku do okresu przed wybuchem wojny jest bardzo zdecydowana. Jeszcze w styczniu 2022 roku sytuowali się oni w ścisłej czołówce – pierwszej trójce ulubionych nacji.

W stosunku do poprzedniego pomiaru zarejestrowaliśmy również spadek sympatii do Żydów (o 6 punktów) oraz – w porównaniu z rokiem 2021, gdy ostatni raz pytaliśmy o tę nację – do Norwegów (również o 6 punktów). Interpretując te dane należy pamiętać, że w czasie pandemii koronawirusa nasze nastawienie wobec innych nacji generalnie poprawiło się i było wyjątkowo dobre.

TABELA 1. Zmiany sympatii do poszczególnych narodów

Narody	Wskazania respondentów według terminów badań																															
	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17	'18	'19	'20	'21	'22	'23	'24	'25	
	w procentach																															
Amerykanie	62	58	63	59	64	61	54	50	58	56	45	46	49	44	47	45	43	51	43	41	44	46	54	43	51	50	60	58	68	65	58	
Anglicy	47	41	51	51	55	50	45	44	51	49	46	50	50	53	51	50	44	54	47	43	48	47	51	43	50	49	52	51	60	55	50	
Białorusini	19	17	18	21	22	19	18	26	26	22	21	18	23	27	34	34	31	33	30	29	28	25	37	21	31	31	47	35	19	24	20	
Chińczycy	-	-	-	-	-	21	19	22	26	22	20	16	18	22	31	29	31	32	27	25	27	25	37	24	31	32	36	35	24	33	28	
Czesi	38	30	43	44	45	41	44	47	50	50	49	46	52	53	53	53	51	58	51	50	50	50	59	44	56	53	63	52	54	61	54	
Estończycy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30	29	-	37	-	-	-	44	-	38	-	36
Francuzi	61	51	67	62	60	58	53	55	51	48	45	43	48	52	49	51	45	53	41	44	44	43	48	33	41	38	50	47	44	45	42	
Hiszpanie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	47	47	53	49	52	51	47	53	45	46	49	46	-	40	-	-	57	-	-	-	55	
Litwini	24	22	35	36	36	29	30	36	38	36	38	32	36	38	41	42	36	40	32	34	34	31	42	28	36	37	49	45	47	51	43	
Niemcy	23	26	35	43	38	32	31	32	38	36	33	34	33	30	38	39	38	43	38	39	43	37	46	30	36	36	43	44	33	40	33	
Norwegowie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	46	46	42	52	43	43	-	-	-	38	-	-	54	-	-	-	48	
Palestyńczycy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24	-	20	-	-	-	-	-	-	-	25	22	
Romowie (Cyganie)	-	6	10	12	10	10	13	17	15	16	15	13	14	14	21	23	22	24	20	20	18	11	21	12	17	20	26	26	16	22	18	
Rosjanie	17	16	17	21	20	19	17	23	24	22	18	16	22	24	30	34	32	34	31	25	22	20	31	18	28	26	35	29	6	8	8	
Słowacy	33	32	44	38	39	36	34	42	42	43	41	36	44	48	51	51	49	57	48	47	48	48	57	42	53	52	61	55	54	60	48	
Turcy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	17	18	28	28	29	28	24	24	23	16	23	-	-	-	-	-	-	27	30	29
Ukraińcy	12	9	14	16	15	13	16	19	22	19	29	23	24	25	34	34	32	32	31	34	36	27	36	24	31	35	43	41	51	40	30	
Węgrzy	47	41	56	48	47	44	44	47	48	45	43	39	45	45	48	49	46	52	42	43	44	45	54	42	53	48	60	57	36	46	40	
Włosi	63	54	66	62	63	55	53	54	54	53	50	52	52	51	54	52	47	55	46	48	51	49	57	44	55	51	62	58	61	63	60	
Żydzi	15	17	25	26	28	19	19	19	23	21	18	20	20	23	34	31	31	33	28	29	28	23	37	24	31	30	38	34	32	32	26	

TABELA 2. Zmiany niechęci do poszczególnych narodów

Narody	Wskazania respondentów według terminów badań																														
	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17	'18	'19	'20	'21	'22	'23	'24	'25
	w procentach																														
Amerykanie	9	13	10	9	6	10	12	14	12	17	20	24	16	21	18	16	19	16	21	21	17	17	13	14	14	12	9	10	6	8	10
Anglicy	16	20	17	13	12	16	15	18	15	19	17	19	15	14	15	12	16	15	15	20	15	16	16	16	15	13	14	13	11	10	13
Białorusini	47	49	53	50	46	48	50	40	36	44	37	51	39	34	26	23	26	26	31	31	29	32	23	32	27	25	17	29	51	47	48
Chińczycy	-	-	-	-	-	36	37	35	32	39	37	47	43	38	30	27	26	31	32	36	29	28	21	31	28	24	25	23	36	26	25
Czesi	28	32	25	22	19	22	18	15	15	18	14	22	14	15	12	9	12	11	13	17	14	13	10	14	11	11	8	13	13	7	10
Estończycy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22	21	-	15	-	-	-	10	-	13	-	10
Francuzi	9	13	8	6	8	11	11	9	12	19	19	25	16	14	15	10	14	13	17	18	16	18	14	24	21	17	14	15	23	17	17
Hiszpanie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	18	12	13	10	8	9	10	15	14	12	14	-	14	-	-	6	-	-	-	7
Litwini	43	43	33	31	30	34	29	24	24	26	21	31	24	22	17	15	19	23	25	27	22	27	20	25	21	17	13	13	16	12	14
Niemcy	53	45	38	31	30	39	39	36	31	38	34	38	33	39	32	28	27	24	28	30	22	26	22	36	34	29	27	24	40	31	32
Norwegowie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	9	11	10	14	14	-	-	-	14	-	-	8	-	-	-	8
Palestyńczycy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33	-	36	-	-	-	-	-	-	-	-	35	34
Romowie (Cyganie)	-	75	73	70	71	69	64	56	60	61	56	65	58	59	51	47	49	50	52	55	58	67	50	59	57	46	42	37	50	43	43
Rosjanie	56	59	59	57	53	55	57	47	43	49	53	61	47	46	41	31	34	33	39	42	50	50	38	49	43	42	35	38	82	76	72
Słowacy	27	27	22	21	22	26	21	15	17	20	16	26	18	15	13	11	11	10	13	15	12	13	10	14	10	10	6	7	11	8	12
Turcy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	53	48	46	37	31	33	37	35	38	36	45	42	-	-	-	-	-	36	31	30
Ukraińcy	65	66	63	60	60	59	58	49	48	51	34	50	42	39	31	29	33	32	33	33	32	34	32	40	41	33	26	25	17	30	38
Węgrzy	18	21	14	16	16	20	15	15	14	19	13	25	18	16	13	10	12	13	16	17	14	17	12	16	12	12	9	9	27	17	21
Włosi	6	12	8	7	8	11	11	8	10	12	11	15	14	13	12	10	13	11	15	15	11	13	10	14	11	13	6	7	8	5	7
Żydzi	51	47	45	41	41	48	49	47	46	47	45	50	45	40	32	27	31	29	34	33	32	37	26	33	33	30	29	27	29	32	32

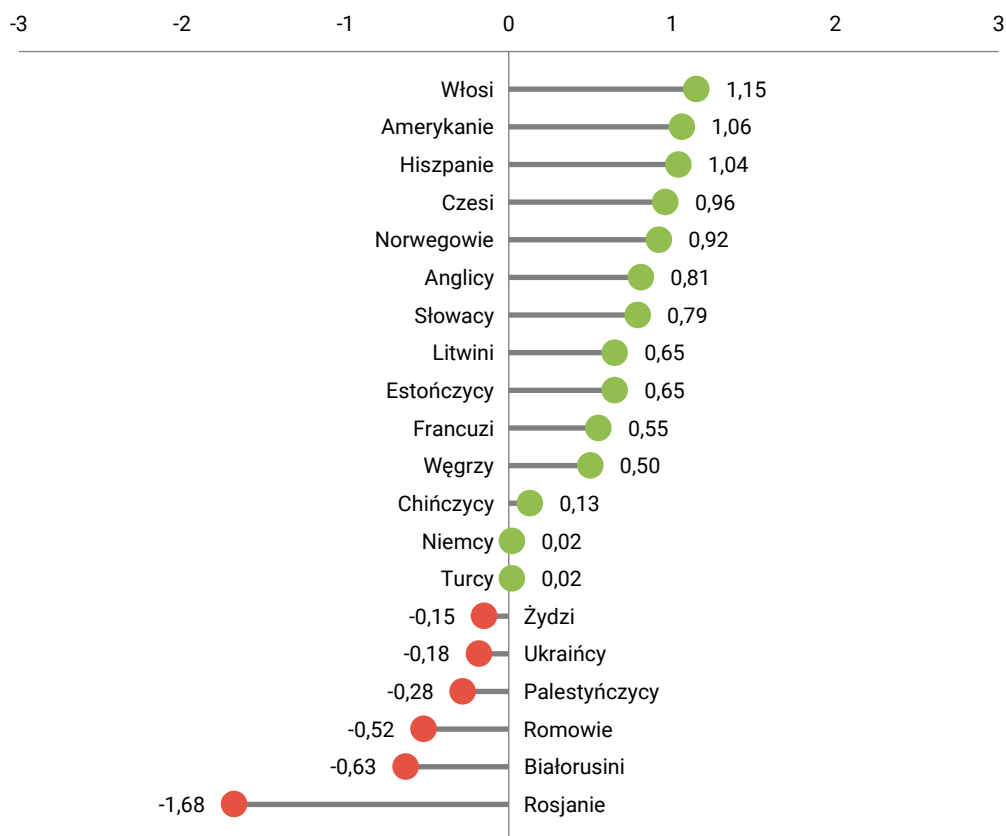
Omawiane dotąd dane przedstawiały zasięg społecznej sympatii, obojętności oraz niechęci wobec różnych nacji i odnosiły się do ogółu badanych. Biorąc natomiast pod uwagę średnie ocen, mierzące natężenie zarówno pozytywnych, jak i negatywnych emocji (z pominięciem badanych niemających sprecyzowanego nastawienia do poszczególnych narodów), można stwierdzić, że najlepsze nastawienie mamy do Włochów, a w dalszej kolejności do Amerykanów, Hiszpanów oraz Czechów. Na kolejnej pozycji – nieco inaczej niż w przypadku skali społecznej sympatii (tj. wyprzedzając Anglików i Słowaków) – plasują się Norwegowie, a tuż za nimi Anglicy, Słowacy, Litwini i Estończycy. Pierwszą dziesiątkę ulubionych nacji zamykają Francuzi. Wobec wszystkich wymienionych dotąd nacji sympatia wyrażana jest silniej niż niechęć, o czym świadczą dodatnie wartości średnich. Z dodatnimi średnimi mamy również do czynienia w przypadku Węgrów i Chińczyków, natomiast w przypadku Niemców i Turków są one bliskie zeru, co świadczy o dosyć ambiwalentnym nastawieniu. W stosunku do pozostałych nacji uwzględnionych w sondażu niechęć wyrażana jest silniej niż sympatia. Przewaga ta jest relatywnie niewielka w przypadku Żydów, Ukraińców i Palestyńczyków, większa wobec Romów i Białorusinów, a zdecydowanie największa wobec Rosjan.

W stosunku do większości narodów uwzględnionych w naszym badaniu sympatia wyrażana była silniej niż niechęć, a jedynie wobec sześciu spośród dwudziestu – odwrotnie – silniej deklarowana była niechęć, o czym świadczą ujemne wartości średnich.

CBOS

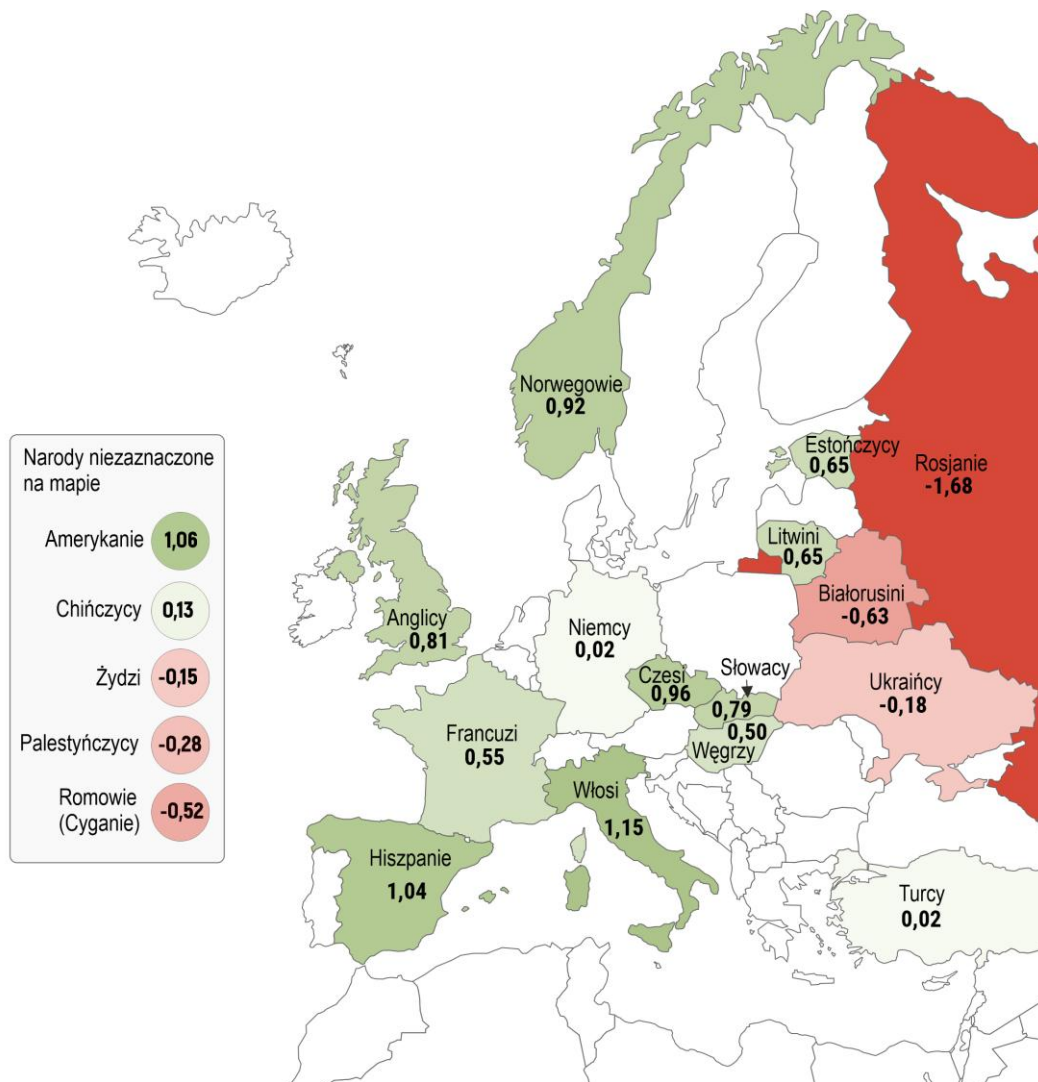
RYS. 2. Średnie ocen na skali sympatii–niechęci do wybranych narodów

Średnie mierzone na skali od -3 (maksymalna niechęć) do +3 (maksymalna sympatia)

RYS. 3. Średnie ocen na skali sympatii–niechęci do wybranych narodów

Średnie mierzone na skali od -3 (maksymalna niechęć) do +3 (maksymalna sympatia)

W stosunku do ubiegłego roku istotnie statystycznie pogorszyło się nasze nastawienie do Ukraińców (spadek średniej o 0,36) oraz Słowaków (spadek średniej o 0,35). Trochę mniejsze, lecz wciąż istotne statystycznie spadki dotyczą Litwinów (spadek średniej o 0,23), Czechów (spadek średniej o 0,20), Anglików (spadek średniej o 0,18), Węgrów (spadek średniej o 0,19) oraz Amerykanów (spadek średniej o 0,17).

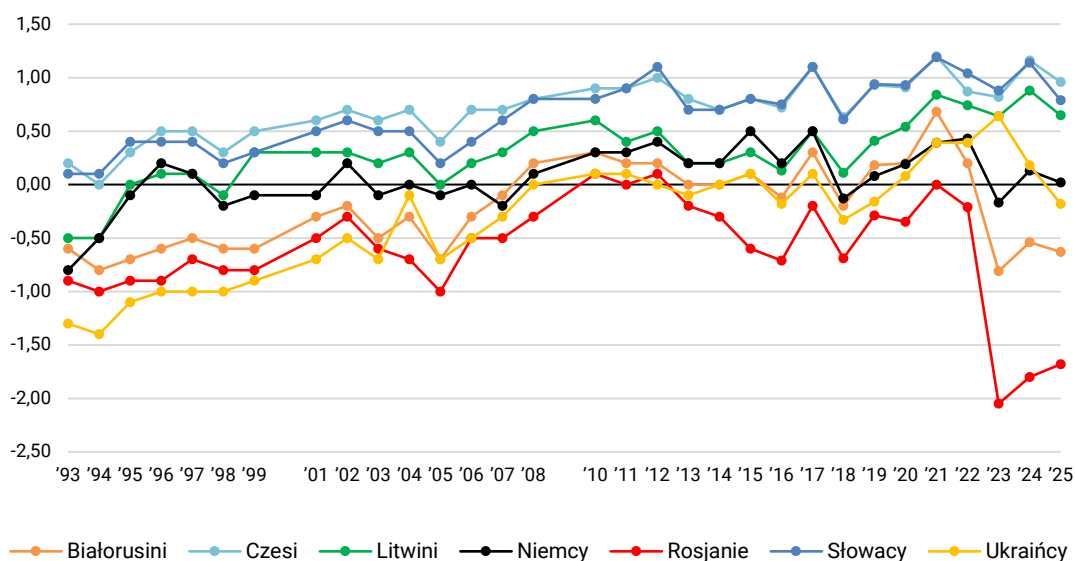
TABELA 3

Narody (kolejność według kierunku i wielkości zmiany)	Zmiany średnich na skali od -3 (maksymalna niechęć) do +3 (maksymalna sympatia)		
	2024	2025	Różnica
Rosjanie	-1,80	-1,68	0,12
Turcy	0,04	0,02	-0,02
Chińczycy	0,20	0,13	-0,07
Francuzi	0,63	0,55	-0,08
Palestyńczycy	-0,20	-0,28	-0,08
Białorusini	-0,54	-0,63	-0,09
Niemcy	0,13	0,02	-0,11
Romowie (Cyganie)	-0,41	-0,52	-0,11
Żydzi	-0,03	-0,15	-0,12
Włosi	1,29	1,15	-0,14
Amerykanie	1,23	1,06	-0,17*
Anglicy	0,99	0,81	-0,18*
Węgrzy	0,69	0,50	-0,19*
Czesi	1,16	0,96	-0,20*
Litwini	0,88	0,65	-0,23*
Słowacy	1,14	0,79	-0,35*
Ukraińcy	0,18	-0,18	-0,36*
	2021	2025	
Hiszpanie	1,15	1,04	-0,11
Norwegowie	1,07	0,92	-0,15
	2023	2025	
Estończycy	0,59	0,65	0,06

* Różnice średnich istotne statystycznie na poziomie 0,01

O ile w poprzednim roku notowaliśmy poprawę nastawienia do większości naszych sąsiadów, w tym roku rejestrujemy pogorszenie stosunku do większości z nich. W ubiegłym roku porównywalną sympatią darzyliśmy Czechów i Słowaków, w tym roku natomiast na prowadzenie wysunęli się Czesi. Na drugim miejscu, lecz nadal z wyraźną przewagą sympatii, sytuują się Słowacy, a na trzecim – Litwini. Na kolejnej pozycji lokują się Niemcy, wobec których mamy dosyć ambiwalentne nastawienie, a za nimi Ukraińcy. Z wyraźnie mniejszą sympatią niż do Ukraińców, podchodzimy do Białorusinów, a największą niechęć – podobnie jak w poprzednich pomiarach – deklarujemy wobec Rosjan.

RYS. 4. Zmiany nastawienia do naszych sąsiadów – średnie ocen*

* Średnie mierzone na skali od -3 (maksymalna niechęć) do +3 (maksymalna sympatia)

ZRÓŻNICOWANIA SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNE

W celu syntetycznego przeanalizowania, jakie cechy społeczno-demograficzne sprzyjają pozytywnemu nastawieniu do innych nacji, a jakie – niechęci, stworzyliśmy dwa wskaźniki – sympatii oraz niechęci. Wskaźnik sympatii dla danej grupy społeczno-demograficznej to średnia liczba lubianych przez nią nacji, a wskaźnik niechęci – średnia liczba narodów, wobec których dana grupa zadeklarowała niechęć.

Wartość wskaźnika sympatii wśród ogółu badanych wynosi 7,38, co oznacza, że badani przeciętnie wyrażali sympatię do 7 spośród 20 narodów i grup etnicznych uwzględnionych w sondażu. Natomiast wartość wskaźnika niechęci, opisująca średnią liczbę narodów, do których zadeklarowano niechęć, jest niższa i wynosi 4,76. Można zatem powiedzieć, że ankietowani przeciętnie deklarowali niechęć wobec 5 spośród 20 narodów uwzględnionych w sondażu. Dodać należy, że poza pozytywnymi i negatywnymi emocjami respondenci mogli wyrażać obojętny stosunek (środek skali) bądź też mogli nie mieć sprecyzowanego nastawienia (odpowiedź „Trudno powiedzieć”).

Z analizy zróżnicowań społeczno-demograficznych wynika, że przeciętnie do większej liczby narodów sympatię deklarowały osoby młodsze (najwyższą wartość wskaźnik sympatii osiągał wśród badanych w wieku 25–34 lata – 8,58, a w drugiej kolejności wśród najmłodszych, w wieku 18–24 lata 7,74). Jednocześnie najmłodszy na tle pozostałych grup wiekowych relatywnie rzadko deklarowali

niechęć (wartość wskaźnika niechęci 4,02), natomiast wśród osób wieku 25–34 lata wartość wskaźnika niechęci była wyższa od przeciętnej i wynosiła 5,25.

Uwzględniając wielkość miejsca zamieszkania można zauważyć, że relatywnie najbardziej przyjazne nastawienie do innych nacji deklarowali mieszkańcy największych miastach, przy nieznacznie niższym od przeciętnego poziomie niechęci (wartość wskaźnika sympatii – 9,25, a wskaźnika niechęci – 4,70). Z kolei stosunkowo rzadko pozytywne nastawienie, przy wyższym od przeciętnego poziomie niechęci, wyrażali mieszkańcy wsi (wartość wskaźnika sympatii – 6,51, a niechęci – 5,30).

Ponadto można stwierdzić, że wskaźniki deklarowanej sympatii rosną wraz z poziomem wykształcenia (wśród osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym wynosi on 5,15, a wśród absolwentów wyższych uczelni wartość wskaźnika sympatii wynosi 8,56), natomiast wskaźniki wyrażanej niechęci są względnie niezależne od poziomu wykształcenia. Podobną prawidłowość obserwujemy w przypadku dochodów na osobę w gospodarstwie domowym. Generalnie wraz z ich wzrostem rośnie też wartość wskaźnika pozytywnego nastawienia (wskaźnik sympatii wśród osób z gospodarstw o dochodach *per capita* od 2000 do 2999 zł wynosi 6,50, a wśród badanych o najwyższych dochodach – 9,93), natomiast ogólnie rzecz biorąc wskaźnik niechęci nie ulega zmianie (niezależnie od kategorii dochodowej wskaźnik niechęci wynosi około 5).

Polacy największą sympatią darzą Włochów, Amerykanów, Hiszpanów oraz Czechów, do których przyjazne nastawienie deklaruje ponad połowa badanych. Niewiele mniej ma pozytywny stosunek do Anglików, Słowaków oraz Norwegów. Niechęć natomiast – zdecydowanie najczęściej od wybuchu wojny w Ukrainie – deklarowana jest wobec Rosjan. Ze sporym, ale już znacznie mniejszym dystansem podchodzimy również do Białorusinów i Romów.

Już drugi rok z kolei pogarsza się nasze nastawienie do narodów, które znacząco zyskały w naszych oczach po inwazji Rosji na Ukrainę, tj. Ukraińców, Anglików i Amerykanów. Zaznaczyć jednak należy, że po wybuchu wojny nasze nastawienie do tych nacji było rekordowo dobre. Zarejestrowana zmiana postaw wobec Ukraińców jest również zbieżna z wynikami naszych innych badań³.

W stosunku do poprzedniego pomiaru pogorszył się również nasz stosunek do Słowaków, co można wiązać z szeroko komentowaną w mediach grudniową wizytą premiera Roberta Fico w Moskwie, a także do Litwinów, Czechów oraz Węgrów. Co warto podkreślić, nasza zmiana nastawienia do Węgrów w stosunku do okresu przed wybuchem wojny jest bardzo zdecydowana. Jeszcze w styczniu 2022 roku znajdowali się oni w ścisłej czołówce – w pierwszej trójce ulubionych nacji Polaków, natomiast obecnie sytuują się mniej więcej w środku naszego rankingu.

---

³ Zob. komunikat CBOS „Polacy o wojnie w Ukrainie”, grudzień 2024 r. (oprac. J. Scovil).